

I N G E B L I K T

LEVENDE TALEN

Levende Talen Magazine 90/7 (oktober 2003) opent met een bijdrage van Ella Bohnenn over het Nederlands op het mbo (middelbaar beroepsonderwijs). Docenten constateren dat er meer taalzwakke leerlingen zijn dan tevoren en dat de schooltaal ver afstaat van de taal die ze dagelijks gebruiken. Er worden drie verschillende

aanpakken beschreven die tot doel hebben die kloof te dichten, onder meer het voeren van een taalbeleid (zie ook de bijdrage van Koen Van Gorp & Lieve Verheyden in deze *VONK*). Verder kan de leraar Nederlands en NT2 ook in de vaste rubrieken ideeën sprokkelen over (jeugd)literatuur, websites en nascholingsinitiatieven.

TSJIP/LETTEREN

Tsjip/Letteren 13/3 (oktober 2003) is gewijd aan het thema 'hoog en laag' bij kunst en cultuur. Kiene Brillenburg Wurth opent met een inleidend artikel over de cultuurindustrie en het hoog-laag-probleem. Over motto's en andere 'insluipters' in literaire teksten handelt de bijdrage van Joop Dirksen. Emotionele betrokkenheid bij jeugdliteraire teksten stond centraal in het onderzoek dat Ineke Janssen-Guldemond heeft uitgevoerd in Nederland (vmbo) en Vlaanderen (tso/bso). In een gesprek met Joop Dirksen heeft auteur Wim Daniëls het onder meer over het onderscheid tussen literatuur en lectuur. Anne Provoost sprak de jaarlijkse

Annie M.G. Schmidt-lezing uit in Leiden en had het onder meer over de rol van jeugdliteratuur op hoog niveau. Educatieve televisieprogramma's over literatuur worden onder de loep genomen door Karel Maartense.

Buiten het thema gaat het over: vakliteratuur over het schoolvak Nederlands samengevat (Martine Braaksma & Eva Breedveld); moderne vreemde talen en literatuuronderwijs (Cor Geljon); literatuurmethodes voor de tweede fase (Martijn Nicolaas) en twee methodes voor Culturele en Kunstzinnige Vorming (Henk Langenhuijsen); en feiten en

fictie in twee boeken met thematische overeenkomsten (Joop Dirksen). *Column*, *Leeswijzer*, *Aangenaam kennis te maken* (over <www.stichtingfilmset.nl>) en *Agenda* zijn de vaste rubrieken. Verder bevat dit nummer ook een lesbrief van de hand van

Joop Dirksen met een verdiepingsopdracht literatuur. En de lezer wordt geattendeerd op de gloednieuwe website <www.literatuureducatie.nl>, het begin van een aantrekkelijke literatuurles.

LEESIDEE JEUGDLITERATUUR

In *Leesidee Jeugdliteratuur* 9/6 (september 2003) lezen we een boeiend gesprek met de veelvuldig bekroonde Nederlandse auteur/illustrator Joke van Leeuwen. Jet Marchau zet ook Brigitte Minne als 'auteur in de kijker' en Marita Vermeulen buigt zich over de vraag of adolescentenromans *cross-over*boeken zijn; vormen deze inderdaad een bruggetje van kinderboeken naar volwassenenliteratuur?

In nummer 9/7 (oktober 2003) is illustrator Koen Fossey aan het woord. Ook zijn zoon Wietse vertelt over het prentenboek 'Slimme Lotje' dat hij afmaakte voor zijn moeder, Lieve Baeten. In dit oktobernummer staat ook een 'thema in de kijker': geschiedschrijving en historische fictie.

KLAPPER

In *Klapper* 11/2-3 (een dubbelnummer) lezen we over een aantal leesbevorderende projecten in bibliotheken. Zo is er *Sesam open u*, een voorleesuurkje voor allochtone kinderen in Diest. Elke woensdagmiddag lezen enkele vrijwilligers er voor, spelen taal-spelletjes, zingen, dansen enzovoort. In de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek loopt *Malle Mona*, een project voor de basis-

school rond zes boeken. Grote gangmaker is een levensgroot boekendecor in de vorm van een felgekleurde boekenwurm waarin de boeken aanschouwelijk worden voorgesteld zodat ze echt gaan leven. Interessante ervaringen vinden we ook in de bibliotheek van Bornem waar een leeskring voor adolescenten werd opgericht.

OPENBAAR

Openbaar 33/3 (juli-september 2003) is een themanummer rond sprookjes. Daar is al wel heel wat over geschreven, maar heel bewust worden in dit nummer een aantal minder gekende aspecten belicht. Zo levert Harlinda Lox twee bijdragen over de uiteenlopende versies en bewerkingen van sprookjes en over de herkenbaarheid van het kettingsprookje in verschillende culturen. Else Claus leidt je rond in de wonderlijke wereld van de trollen in Scandinavische

sprookjes. De feministische kant van sprookjes wordt belicht door Vanessa Joosen: niet alle vrouwelijke sprookjesfiguren blijken onschuldige kwezels! Het Oude Badhuis in Antwerpen Noord bedacht een manier om Shakespeares *Midzomernachtdroom* in een sprookje te verweven: *Het toverpoeder van Titania*. De bijdrage hierover bevat het sprookje zelf en enkele mogelijke werkvormen.

LEESGOED

Leesgoed 30/5 opent met bio-bibliografische gegevens van bekroonde jeugd auteurs en -illustratoren. Verschillende auteurs staan in de kijker: zo is er een interview met de tachtigjarige Thea Beckman over haar werk; illustratrice Marit Törnqvist vertelt over *De rode Vogel* van Astrid Lindgren en van Francine Oomen werd een portret gemaakt. *Boekidee*, de uitneembare katern, bevat ideeën om te werken met acht bekroonde kinder- en jeugdboeken.

In nummer 30/6 vinden we een bijdrage van

Frank Schippers over leesbevordering in basisschool Het Palet. Lezen door een dove bril is een stuk van Goedele de Clerck. Daarin is aanstaand leraar Filip Verhelst aan het woord over zijn leeservaringen en het belang van verplicht lezen voor dove kinderen. Connie Harkema schreef een portret van de HC Andersenschool in Woerden, waar groeiende aandacht is voor leesmaterialen. Ook in dit nummer een *Boekidee* waarin verschillende suggesties worden gedaan rond het werken met heel recente maar ook met wat oudere boeken.

HANDBOEK VOOR SCHRIJVERS

Handboek voor schrijvers, een naslagwerk van de Stichting Schrijven, is bij uitstek geschikt voor wie met schrijven bezig is. Het is geen methode om verhalen of gedichten te leren schrijven, wel een hulpmiddel om te bepalen hoe goed je eigen

schrijfwerk is en wat je precies met je manuscript kan doen.

Het boek bestaat uit twee grote delen. Het eerste deel bevat 32 hoofdstukken en geeft antwoord op allerlei praktische vragen.

Enkele voorbeelden: hoe geef je je literaire werk uit? Waar kan je een schrijfopleiding volgen? Welke uitgeverij spreek je best aan? Hoe zit het met auteursrecht? En subsidies? Het tweede deel bestaat uit 18 handige naam- en adreslijsten, telkens onderverdeeld in Nederland en Vlaanderen. Je vindt er bijvoorbeeld alle schrijfcursussen, schrijfgroepen, literaire prijzen, literaire tijdschriften (zowel landelijke als regionale), e-zines en literaire websites, uitgeverijen met vermelding van contactpersoon, fonds en jaarproductie enzovoort.

Hoewel deze schrijfgids in de eerste plaats bedoeld is voor wie zelf wil schrijven, zal hij zeker ook elke literatuurliehebber kunnen boeien, omdat hij een kijkje achter de schermen van het boekenvak biedt. (Hoe draait een literaire uitgeverij en hoe kan je publiceren op internet?). Kortom, een boek dat je beslist eens moet inkijken.

Maaïke Molhuysen & Louis Stiller: Handboek voor Schrijvers. Editie 2003-2004 voor Nederland en Vlaanderen. Amsterdam/Antwerpen: Veen, 2003. 392 p.

NOVA ET VETERA

Nova et Vetera LXXX/5 (september 2003) opent met een bijdrage van Matthias Storme over tolerantie. Over omgaan met veranderingen op school handelt het tweede artikel van de hand van Jan Baeten & Ria Van Looveren. Aan de hand van een voor-

beeld lichten ze een stappenplan toe om via zelfevaluatie strategische keuzes te maken en die te operationaliseren in een werkbaar actieplan. Tal van recensies voor verschillende vakken, waaronder Nederlands, ronden het nummer af.

STUDIE EN ONDERZOEK BINNEN HET VAK NEDERLANDS

Van de hand van de projectgroep Nederlands voortgezet onderwijs van de SLO (Enschede) verschenen twee nieuwe afleveringen in de reeks 'Studie en onderzoek binnen het project Nederlands vo'. Nummer 36 heeft het over *Taalgericht en interactief bouwen*. Theun Meestringa doet verslag van een casestudie naar het gebruik van een webbased onderwijsprogramma voor bouwtechniek in het vmbo (bso/tso). Of het programma erin slaagt de vaktaalontwikkeling van de leerlingen te stimuleren, wordt aandachtig bekeken.

Nederlands verrijkt is de titel van nummer 37, geschreven door Helge Bonset, Dirkje Ebbens & Heleen Wientjes. Deze publicatie bevat een verzameling van 25 verrijkingstaken (op cd-rom) voor het onderwijs Nederlands aan hoogbegaafde leerlingen in de basisvorming (de eerste jaren van het algemeen vormend onderwijs). In de papieren handreiking worden praktische aanwijzingen gegeven om leerlingen daarbij te begeleiden en zelf materiaal te ontwikkelen of lessen aan te passen voor de doelgroep. Deze handreiking en een aantal van de

taken zijn ook te vinden op <www.slo.nl> onder voortgezet onderwijs bij het thema 'hoogbegaafde leerlingen'.

SLO, Ellie Kristens, Postbus 2041
NL-7500 CA Enschede
tel. 00-31-53-484 06 46
e.kristens@slo.nl

WELWIJS

In *Welwijs* 14/3 (september 2003) worden de volgende onderwerpen aangesneden: leerlingenparticipatie; zelfevaluatie in het kader van het GOK; gelijke onderwijskansen als hefboom voor sociale cohesie en maatschappelijke integratie; weerbaarheidsver-

hogende herstelprojecten; motivatie in het onderwijs; en preventie in het onderwijs. In het katern 'Omgaan met verschillen' gaat het over allochtonen en media. De rubrieken *Welwijs* en *Agenda en documentatie* maken het nummer compleet.

SPRANKEL

Sprankel 14/4 (oktober-december 2003) drukt een uitgebreide visietekst af van zes ouderverenigingen en ouderwerkgroepen die bezorgd zijn om normaalbegaafde kinderen en jongeren met leer- en ontwikkelingsproblemen. Ze willen de 800 zorgbegeleiders in het basisonderwijs graag op weg helpen. In *Boekensteun* stelt Luk Van Den

Steen de reeks van en over Geronimo Stilton voor, boeken die grappig en vlot om te lezen zijn, ook voor moeilijke lezers. Informatie over de publicaties van *Sprankel* en de activiteitenkalender voor de verschillende provincies vindt u ook op <www.sprankel.be>.

VVL-IDEEËN

VVL-Ideeën 35/2 (nov.-dec. 2003) besteedt aandacht aan: het pedagogische gedachtegoed van de VVL, 10 jaar geleden neergeschreven en nu nog actueel; kritische bedenkingen bij Accent op talent; brieven

van de VVL aan de minister van Onderwijs over de lerarenopleiding en het inschrijvingsrecht; overzitten in het secundair onderwijs; en de meerwaarde van Vlaamse huizen in belangrijke wereldcentra.

COURANT

Courant is het informatieblad van het Vlaams Theaterinstituut (VTi). Het verschijnt tweemaandelijks, niet in juli-augustus. Ontdekt in nummer 65 (december 2003): *Ik heb het tegen jou*, een bundeling van 25 korte nieuwe theaterstukken voor jongeren (meer

info via Dirk Terryn op <www.canoncultuurcel.be>). En met <www.podiumarchief.be> ontsluit het VTi informatie over het veelkleurige erfgoed van de podiumkunsten in Vlaanderen, ongeacht de bewaarplek van materialen.

BEVRIJDINGSFILMS

Bevrijdingsfilms vzw stelt als onafhankelijke en pluralistische organisatie audiovisueel materiaal ter beschikking van de socioculturele sector, scholen enz. Doel van de vereniging is door middel van films en video's mensen bewuster te maken van andere culturen en gewoonten en een emanciperende werking uit te bouwen rond allerlei sociale thematieken en hete hangijzers. De producties sluiten aan bij thema's die in het onderwijs aan de orde zijn. *Film- en videonieuws 2003-2004* presenteert een selectie nieuwe

audiovisuele programma's: boeiende, verrassende en educatieve speelfilms en documentaires die doen nadenken over ons en andere culturen, zonder te demoniseren. Een volledig overzicht vindt u op de website van de vereniging.

Bevrijdingsfilms vzw
Quinten Metsijsplein 4, 3000 Leuven
tel./fax (016)23 29 35
☎ ☎ ☎ ☎ bevrijdingsfilms@pandora.be
☎ ☎ ☎ ☎ www.bevrijdingsfilms.be

WNT

Het complete *Woordenboek der Nederlandsche Taal* (samengesteld door het Instituut voor Nederlandse Lexicologie) is nu op cd-rom verschenen. Het is het grootste woordenboek ter wereld, gestart in 1851 en voltooid in 1998. Op de cd-rom zijn ook de drie delen *Aanvullingen* opgenomen die in 2001 in boekvorm verschenen. Dat betekent een belangrijke actualisering met zo'n 30.000 nieuwe, vooral twintigste-eeuwse

woorden. Met in totaal zo'n 400.000 trefwoorden, beschreven met maar liefst 1,7 miljoen citaten, vormt het WNT een indrukwekkende weergave van de woordrijksdom van het Nederlands over een periode van bijna vijf eeuwen. Voor meer informatie, onder andere over de geschiedenis van het WNT en de zoekmogelijkheden van de cd-rom: zie <www.inl.nl> ('projecten').

AD REM

Gelezen in *Ad rem* 17/5 (okt.-nov. 2003): een opinie over overheidscommunicatie; een interview met Sjef Van Woensel (zaakvoerder van twee communicatieadviesbureaus in Nederland); *Communicatief beke-*

ken, het huldeboek voor Stijn Verrept; vacatures in het vizier; de correspondentiegids van De Post; de voel-je-schuldig-brief; en de rubriek *Boekenwurm*.

OVER TAAL

In *Over taal* 42/4 (sept.-okt. 2003) komen de volgende onderwerpen aan bod: een interview met Marijke De Roeck, communicatieconsulent voor de stad Antwerpen; het leesbevorderingsproject *De Boekenkaraan*; los of aan elkaar schrijven van voor-

naamwoordelijke bijwoorden zoals *erachterop* of *ervanaf vallen*; een quiz over taal; en de rubriek *Toonaangevend* waarin vier woordenboeken van Van Dale op cd-rom besproken worden.

ONS ERFDEEL

Ons Erfdeel XLVI/4 (september 2003) heeft het over: Nederlandse identiteit in Europa (integrale tekst van de eerste Ons Erfdeel-lezing, uitgesproken door Frits Bolkestein op het Martelaarsplein in Brussel op 29 september 2003); creatief leren schrijven (door Arie van den Berg, coördinator van de Schrijversvakschool Amsterdam); het 'warmebakkerstheater' van Dirk Tanghe (Jozef De Vos); het vervreemdende realisme van Thomas Roosenboom (G.F.H. Raat); de 'verstripping' van literaire werken (Gert Meesters); Bologna en het Nederlands (Ludo Simons); over tuin- en landschapsarchitect Jacques Wirtz (Gerritjan Deunk); desoriënterende kunst van Ann Veronica Janssens (Eric

Bracke); over dichteres Gertrude Starink (Yves T'Sjoen) met enkele gedichten als bijlage; en de herverkaveling van de Vlaamse jeugdboekenmarkt (Annemie Leysen). Drie vaste rubrieken zorgen voor een extra portie leesvoer: *Kunst*, *Boeken* en *Taal & cultuur*.

Goed om weten is dat de website van de Stichting Ons Erfdeel vernieuwd is: <www.onserfdeel.be>. Voortaan wordt, bij wijze van smaakmaker, één artikel per nummer on line geplaatst; uit dit nummer is dat de bijdrage van Ludo Simons. Het is ook mogelijk om te zoeken in archieven, maar daar is van elk ingevoerd artikel alleen een titelbeschrijving plus abstract opgenomen.

Rita Rymenans & Veerle Geudens, p/a Universiteit Antwerpen
Campus Drie Eiken, Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk
rita.rymenans@ua.ac.be
geudens.veerle@belgacom.net

R

O

O

D

N

E

S

S

U

T

ALLES OVER HET NEDERLANDS OP ÉÉN PLEK!

Alles over het Nederlands is vanaf nu te vinden op Taalunieversum, de vernieuwde website van de Nederlandse Taalunie. Ook over het onderwijs Nederlands/NT2 is er een schat aan informatie te vinden.

Een greep uit het aanbod voor leerkrachten en docenten Nederlands/NT2:

- Recente artikelen uit de onderwijsvakbladen op een rij
- Beschrijvingen van onderzoek naar het vak Nederlands
 - Goede voorbeelden uit de lespraktijk
- 1001 links naar taal-, onderwijs-, en letterenwebsites
 - Veelgestelde vragen over het vak Nederlands
 - Taalkwesties en taaladvies
- Toegang tot de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren
 - Vacaturebank
- Agenda en nieuws over taal, onderwijs en letteren
 - En veel meer ...

www.taalunieversum.org

LITERATUUREDUCATIE ON LINE

Vanaf 1 december is ook Literatuureducatie on line. Deze website informeert leraren uit basis- en secundair onderwijs over projecten op het gebied van literatuur en maakt ze wegwijs in het literair educatieve aanbod van culturele instellingen. Er wordt ook lesmateriaal aangeboden voor de verschillende onderwijsniveaus.

Literatuureducatie bevat onder meer het aanbod van BulkBoek, Doe Maar Dicht Maar, Letterkundig Museum, Poetry International, School der Poëzie, Stichting Schrijvers School Samenleving, Stichting Kinderen en Poëzie. De website is een initiatief van Stichting Lezen en is een onderdeel van <www.lezen.nl>.

www.literatuureducatie.nl